קיצור שלחן ערוך — דיני תפלת מעריב

זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל תְּפִלַּת עַרְבִית הוּא מִשֶּׁנִּרְאִין שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים קְטַנִּים, וּבְיוֹם הַמְעֻנָּן יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא הַסָּפֵק מִלִּבּוֹ. וְעַכְשָׁו נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל בַּצִּבּוּר מַעֲרִיב תֵּכֶף אַחַר מִנְחָה, אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ לַיְלָה, מִפְּנֵי טֹרַח הַצִּבּוּר, שֶׁהוּא טֹרַח לָאֶסֹף הַצִּבּוּר שֵׁנִית, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא קוֹדֶם פְּלַג הַמִּנְחָה, כִּי אָז אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אֵינָם יוֹצְאִין. וְאַשְׁרֵי לְמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּצִבּוּר בַּלַּיְלָה, וּבֵין מִנְחָה לְמַעֲרִיב עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, לְחַבֵּר הַלַּיְלָה עִם הַיּוֹם בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא עִנְיָן גָּדוֹל. וְעַל כָּל פָּנִים רָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם, שֶׁאִם הִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר קֹדֶם הַלַּיְלָה, לֹא יֹאכַל קֹדֶם הַלַּיְלָה אֶלָּא יַמְתִּין, וּמֵיָּד לְאַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים יִקְרָא שָׁלֹשׁ הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר, אָסוּר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים.

לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִיָּד בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים. וְאָסוּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל אוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, וַאֲפִלּוּ לִלְמֹד, חֲצִי שָׁעָה קוֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, כְּמוֹ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ס"ט סָעִיף ג'). וְאִם אֵין לוֹ פְּנַאי, כְּגוֹן שֶׁהוּא לוֹמֵד בָּרַבִּים, עַל כָּל פָּנִים לֹא יְאַחֵר יוֹתֵר מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וּבְדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אַחַר חֲצוֹת עַד שֶׁלֹּא עָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר יָצָא (פ"ט רל"ב רל"ה).

מִי שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לִתְפִלַּת עַרְבִית וּמָצָא שֶׁהַצִּבּוּר עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, אֲפִלּוּ עֲדַיִן אֵינוֹ לַיְלָה, אֶלָּא מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, מִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּהְיֶה לַיְלָה יֹאמַר קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַבְּרָכוֹת. וְאִם הַצִּבּוּר עוֹמְדִין בְּאֶמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וְיֵשׁ לוֹ שָׁהוּת לוֹמַר קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעוּ לִתְפִלַּת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַבְּרָכוֹת עַד שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד יַעֲשֶׂה כן, וִידַלֵּג בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם וְכוּ', וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְאָמְרוֹ אַחַר כָּךְ לְאַחַר הַתְּפִלָּה (מהריעב"ץ), וְאִם הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה, יִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁל מִנְחָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַבְּרָכוֹת, וְיִשְׁהֶה מְעַט לְכָל הַפָּחוֹת כְּדֵי הִלּוּךְ ד' אַמּוֹת, וְיִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה עִם הַצִּבּוּר לְמַעֲרִיב. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּהְיֶה לַיְלָה, יֹאמַר קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַבְּרָכוֹת.

מִן בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם עַד יִרְאוּ עֵינֵינוּ, יֵשׁ לוֹמַר בִּישִׁיבָה. וְאָסוּר לְהַפְסִיק מִן תְּחִלַּת וְהוּא רַחוּם עַד לְאַחַר הַשְּׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה. וּמַה שֶּׁהַשַּׁמָּשׁ מַכְרִיז יַעֲלֶה וְיָבֹא וְטַל וּמָטָר לֹא הֲוֵי הֶפְסֵק, מִשּׁוּם דַּהֲוֵי צֹרֶךְ הַתְּפִלָּה.

אִם נִשְׁאַר אָדָם יְחִידִי מִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּלַּיְלָה, חַיָּב חֲבֵרוֹ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיְּסַיֵּם תְּפִלָּתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּלְבֵּל מַחְשַׁבְתּוֹ. וְאִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְסַיֵּם תְּפִלָּתוֹ עִם הַצִּבּוּר, אֵינוֹ חַיָּב לְהַמְתִּין עָלָיו, שֶׁהֲרֵי מוֹכְחָא מִלְּתָא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי נִכְנַס, שֶׁאֵינוֹ מְפַחֵד.